

en overordentlig stor Myndighed, maa dette have en væsentlig Indflydelse paa Valgretten, og naar jeg vil ordne Valgretten, er det af stor Betydning, at den hele Organisme indrettes, saaledes, at de forskjellige Led af den communale Virksomhed gribe sundt og godt ind i hverandre; naar jeg giver den store Myndighed, er det atter i høj Grad vigtigt, at Bestatningsforholdene ordnes saaledes, at Befolkningen i Communerne er sikret mod Overgreb af en tilfældig Majoritet, af de tilfældige Videnskaber og Kræfter, som til en given Tid ere fremherskende. Det forekom mig alt dengang klart, at der er en stor Fare ved en Velighedsbehandling af de kommunale Anliggender, ved stykkevis at give Love, der gribe ind i Enkeltheberne uden at tage det Hele for paa eengang og søge at ordne det tilfredsstillende. Dette blev som sagt ogsaa af Andre følt; vi have ikke blot det private Lovforslag, som er nævnt her, men vi have et overordentlig udførligt Forslag — jeg siger ikke, at det var fortrinligt i alle Henseender, men det var et vel gjenomtænkt og meget omfattende Lovforslag — som blev forelagt 1851—52 af den daværende Indenrigsminister Rosenørn, og vi have fra Thingets Side en fuldstændig Betænkning derover, som giver et nyt Lovforslag, udarbejdet paa Grundvalden af det forelagte og netop gennemgaaende alle Grene af den kommunale Virksomhed: Organisationen, Myndigheden, Valgretten og Beskatningen. Det blev ikke bragt tilende, og det staaer for mig som en usøselig Gaade, hvorfor ikke en eneste senere Minister har været tilbøjelig til paa et saa omfattende og godt Grundlag at arbejde videre og søge at gennemføre denne høist vigtige Sag. Jeg skal dog bemærke, at Kjøbenhavn nu for Dieblirket tildeels danner en heldig Undtagelse fra det øvrige Land. Der lykkedes det os at faae Loven af 4de Marts 1857, der behandler alle de almindelige Spørgsmaal, Kommunen vedkommende, vedtaget. Til denne slutter sig Loven af 30te December 1858, som ordner Havnevesenet som et kommunalt Anliggende; derefter kom Loven af 19de Februar 1861, der er ligesaa vigtig som de to andre, og som ordner Indkomstskatten og det øvrige Skattevesen, der tidligere var i højeste Grad ufuldkommen, og endelig

kom Slutstenen: Loven af 23de December 1865, der ordner Valgretten. Saaledes have vi i disse 4 forskjellige Love Bestemmelser — jeg beklager isørigt, at de ere spredte — hvorigennem de kommunale Forhold i Kjøbenhavn have modtaget en meget tilfredsstillende Ordning. Vel er der enkelte Ting f. Ex. som Snippelsbro, der staae som Minde om, at heller ikke denne kommunale Forfatning er istand til at løse alle Opgaver, men man har dog under den faaet gennemført Meget: Communehospital, Aflyst for Sindsopage, og mange prægtige og store Indretninger vidne om et frit og i høj Grad bevæget Liv, der ikke slyer Offre af personlige Kræfter eller af Penge. — Kjøbstæderne ere blevne mere stedmoderligt behandlede. Vi have vel faaet Valgloven af 31te Marts 1860, og dernæst den Lov, der blev foreslaaet af det ærede Medlem, der sidder her bagved (S. A. Hansen), om Forholdet mellem Magistrat og Borgerrepræsentanter, af 23de Januar 1862, og endelig have vi faaet et Fingerpeg, men heller ikke meget mere, paa en ny Bestatning ved Loven om Matrikulvæsenet i Kjøbstæderne af 11te Februar 1863. Saa kommer Landet, der er blevet overordentligt tarveligt aflagt. Det fik Loven af 22de Februar 1865 om Valgretten, men det er ogsaa det Hele, der er givet for Landet af vigtige og gennemgribende Love efter Grundlovens Indførelse. Ellers staaer det Hele omtrent som tidligere med Undtagelse af mindre væsentlige Bestemmelser, der tage fat snart paa et snart paa et andet Punkt. Endelig gjorde vi i 1860 et Forsøg paa at komme et Skridt videre, nemlig ved Lovforslaget om den overordnede Communalbestyrelse for Kjøbstad og Land. Jeg forstaaer meget godt, at mange ærede Medlemmer ikke fandt dette Forslag ret tilfredsstillende; Nogle klagede over det paa Grund af Valgretsbestemmelserne; Andre vilde gjerne bevare Adskillelsen mellem By og Land, for at Byerne kunde staae som stærke Skikkelser ganske for sig selv og ikke komme ind under Landet og tabe noget af den Myndighed, som de ellers vilde have; og Andre endelig syntes ikke om den Maade, hvorpaa Forholdet var ordnet mellem Sognene og Amtet. I 4 Aar, — i 4 samfulde Aar efter hinanden — kæmpede vi om